

його риси, як волелюбність, споконвічне прагнення до свободи, патріотизм, готовність до самопожертви заради захисту своєї гідності й державної незалежності. З іншого боку, в українському середовищі продовжує відчуватися слабкість ліберальної традиції, із якою, як зазначено вище, нерозривно пов'язані основні правові здобутки й цінності євроатлантичної цивілізації. знеособлює реальність, а тому не спроможне передбачити всі особливості конкретних ситуацій.

### **Література:**

1.Скринінговий звіт першого кластера «Основи»: що варто про це знати? Центр політико-правових реформ <http://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449>

2. Козюбра М. І. Виклики, які постають перед Україною на шляху вступу до Європейського Союзу: конституційно-правові аспекти. Політико-правові наслідки вступу України до Європейського Союзу та НАТО / red.Krzysztof Eckhardt, Petro Stetsyuk ; WSPiA Rzeszowska Szkoła Wyższa. -Rzeszów : [Bonus Liber], 2024. – S. 15-38. – (Monografie; nr 46)

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-677-5-12>

## **PECULIARITIES OF PROOF IN THE FIELD OF JUDICIAL PROTECTION OF VIOLATED RIGHTS AND LEGITIMATE INTERESTS OF PARTICIPANTS IN LAND LEGAL RELATIONS IN CIVIL PROCEEDINGS OF UKRAINE**

### **ОСОБЛИВОСТІ ДОКАЗУВАННЯ У СФЕРІ СУДОВОГО ЗАХИСТУ ПОРУШЕНИХ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ УЧАСНИКІВ ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ**

**Zorik M. V.**

*Judge of the Kopyakivskyi District  
Court of Sumy  
Sumy, Ukraine*

**Зорік М. В.**

*суддя Ковпаківського районного суду  
м. Суми  
м. Суми, Україна*

Судова влада є унікальним явищем, яке виникло на природній основі буття людей і з цих підстав вона обов'язково повинна була виникнути в кожному суспільстві. Вона не схожа ні за своєю природою, ні за своєю

суттю на інші органи державної влади [1, с. 417]. Саме правосуддя дало поштовх до розвитку матеріального права як у сфері цивільних, так і земельних правовідносин. Земля об'єктивно стала основою економіки протягом всієї історії людства. Сьогоднішнє впровадження ринкових реформ в системі агропромислового комплексу економіки зумовлюють не лише пошук шляхів до ефективного використання землі як природного ресурсу в широкому його розумінні, але і ставлять перед державою завдання щодо своєчасної та ефективної охорони і захисту (в першу чергу – судового) прав та законних інтересів власників земельних ділянок, землекористувачів та інших суб'єктів, які беруть участь у певному виді земельних правовідносин.

На сьогодні в Україні узаконено право власності на землю, яке вбирає в себе класичну тріаду: володіння, користування і розпорядження земельними ділянками. При цьому таке право реалізується на основі Конституції України, Земельного та Цивільного кодексів України, інших законодавчих актів, які регулюють питання земельних правовідносин. Сам же процесуальний механізм судового захисту при порушенні, невизнанні чи оспоренні права власності чи права користування чужою земельною ділянкою урегульовано Цивільним процесуальним кодексом України. Практика показує, що фізична чи юридична особа або навіть держава потребують судового захисту щодо свого права на земельну ділянку лише тоді, коли хтось не лише порушує, але і не визнає, обмежує чи оспорує її цілісність. Отже право власності власника земельної ділянки розповсюджується не лише на саму її площу, а й проходить по межовій лінії кожної земельної ділянки. Порушення такої межі завжди обумовлюється певними діями сторонньої особи. Це означає, що власники земельних ділянок самі не можуть порушувати свої ж права, які є невід'ємними по відношенню до своєї власності. Таким чином кожний власник земельної ділянки визначає сам для себе питання: чи порушено його право? Якщо ж таке право порушено, то перед власником земельної ділянки постає слідуюче питання: хто і в який спосіб здійснив таке порушення та які негативні наслідки такого порушення виникли для власника? Ці питання є ключовими для кожного земельно-правового спору, оскільки між неправомірними діями чи бездіяльністю і негативними наслідками завжди повинен бути причинно-наслідковий зв'язок.

В цій частині коротко розглянемо питання земельного добросусідства, за яким як власники, так і землекористувачі повинні обирати такі способи використання своєї земельної ділянки, при яких сусіднім земельним ділянкам завдається найменше незручностей чи неприпустимого впливу, що не дозволяє сусідам використовувати свою земельну ділянку за її цільовим призначенням (ч. 1 та 2 с. 103 ЗК України) [2]. З точки зору доказового процесу засобами доказування у

спорах щодо земельного добросусідства є правовстановлюючі документи, якими б підтверджувалося питання власності обох сторін. Такими доказами є договори дарування, договори купівлі-продажу, свідоцтва про право на спадщину за законом чи заповітом на земельні ділянки тощо. Таким чином з точки зору доказового права для земельно-правових спорів з приватним їх предметом характерним є те, що ключовими, першорядними доказами в таких категоріях справ є не показання свідків, а письмові докази, під якими розуміється письмова форма документа в межах якої закріплено різнопредметний зміст, в якому зазначається порядок набуття права власності на земельну ділянку, її площу з визначенням місця її знаходження. Отже це та базова доказова інформація, яка завжди характеризується належністю, допустимістю та достовірністю по відношенню до якої в подальшому встановлюються ті чи інші правомірні чи неправомірні дії чи бездіяльність щодо тієї чи іншої сторони спору. Таким чином дана група доказів (акти технічна документація, фототаблиці, витяги тощо) буде мати похідний характер по відношенню до першорядних доказів.

Якщо ж розглянути земельно-правові спори, які виникають із права користування чужою земельною ділянкою, де таке право виникає на підставі земельно-правового договору: а) договору оренди земельної ділянки; б) договору земельного сервітуту; в) договору суперфіцію; г) договору емфітевзису тощо, то такі договори письмового формату характеризуються не лише їх належністю, допустимістю та достовірністю як засобів доказування, а і вказують на те, хто є власником земельної ділянки, а хто є її користувачем, визначаючи при цьому їх права та обов'язки відповідно до змісту договору. В договорах зазначаються строки дії таких договорів, площі земельних ділянок, їх місцезнаходження, строки і розміри оплати за користування земельними ділянками.

Саме дана доказова інформація виникає із внутрішньо-системної складової договору, а відтак вона стає відправною по відношенню до кожної істотної умови кожного договору. Це означає, що така похідна система доказів формується персоніфіковано по відношенню не до всього договору, а лише щодо тієї чи іншої істотної умови договору.

Таким чином система доказів у сфері земельно-правових спорів, пов'язаних із користуванням чужою земельною ділянкою, формується: а) як за рахунок двосторонньо-добровільного формату договорів, які після їх державної реєстрації набувають форми документа, а при наявності спору – набувають процесуально-правового статусу доказів; б) вся системність засобів доказування є структурованою, оскільки вони завжди будуть безпосередньо пов'язані з кожною істотною умовою кожного договору.

Отже, доказами в земельно-правових відносинах може бути лише та доказова інформація, зміст якої стосується прав і обов'язки власників земельних ділянок та землекористувачів і закріплена у правостановлюючих документах та договорах, зміст яких співвідноситься до певних дій чи бездіяльності сторін у сфері земельно-правових відносин.

### Література:

1. Ясинок Д. М. Теорія доказового права: Монографія. За заг. ред. д.ю.н., проф., акад. М. М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. 426 с.
2. Земельний кодекс України. Суми: ТОВ «ВВП-Нотіс», 2023. 184 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-677-5-13>

## ON THE WAY TO IMPLEMENTING BARRIER-FREE AS A EUROPEAN PRINCIPLE OF PUBLIC SERVICE IN UKRAINE

### НА ШЛЯХУ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ ЯК ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРИНЦИПУ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

**Kolomoiets T. O.**

*Doctor of Law, Professor,  
Corresponding-Member of the National  
Academy of Legal Sciences of Ukraine,  
The Honored Lawyer of Ukraine,  
Dean of the Faculty of Law,  
Zaporizhzhia National University  
Zaporozhzhia, Ukraine*

**Коломоєць Т. О.**

*доктор юридичних наук, професор,  
член-кореспондент Національної  
академії правових наук України,  
Заслужений юрист України,  
декан юридичного факультету,  
Запорізький національний  
університет  
м. Запоріжжя, Україна*

В умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні всі без винятку інституції, їх функціональне призначення, інструментарій, кадрове, інформаційне, технологічне та інше їх забезпечення модифікуються для того, щоб забезпечити їх адаптацію до реальних вимог та спрогнозувати і підготуватися до функціонування на найближчу перспективу, із урахуванням стратегічних цілей та пріоритетів державотворення та правотворення. Все це у повній мірі поширюється і на публічну службу, яка, як зазначила Н. Алюшина, Голова НАДС, « ... має гарантувати права людини «тут і зараз» – у